

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลังจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจปี พุทธศักราช 2540 เป็นต้นมา มีความพยายามของรัฐในประการหนึ่ง คือการปรับฐานเศรษฐกิจในภูมิภาคให้เกิดการผลิตในภาคเกษตรอย่างยั่งยืน ในด้านหนึ่ง ที่นอกเหนือจากการส่งเสริมเกษตรกรให้ผลิตแบบเกษตรทางเลือกแล้ว ได้มีการผลักดันให้พัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้จากอาชีพนอกภาคเกษตร ซึ่งสถานการณ์ของภาคเหนือตอนบน การเติบโตของอาชีพและรายได้ นอกภาคเกษตรมีสัดส่วนสูงกว่าภาคเกษตรอย่างชัดเจน (รายงานสำมะโนการเกษตร, 2546) ดังนั้น การเพิ่มศักยภาพของการผลิตเพื่อเพิ่มรายได้้นอกภาคเกษตร จึงเป็นทางออกที่ทำให้ภาคเกษตรอยู่ได้ โดยมีนโยบายที่สำคัญคือ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) การส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ (Eco-Tourism) โดยรัฐบาลให้การสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาใน 3 ภาคเศรษฐกิจนี้ เพื่อให้เกษตรกรสามารถสร้างอาชีพและรายได้ในท้องถิ่น และเกิดระบบเศรษฐกิจที่ยั่งยืนในท้องถิ่นด้วย จะเห็นว่าแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจนอกภาคเกษตรเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ แต่จะสำเร็จได้มากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความรู้ของผู้ประกอบการ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตรวมถึงศักยภาพ ข้อจำกัด และโอกาส โดยการเพิ่มขีดความสามารถ ในการบริหารจัดการ ที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน ตลอดจนมีตลาดรองรับเพื่อให้เกิดการกระจายผลประโยชน์ในชุมชนอย่างเป็นธรรม อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

จากการให้การสนับสนุน โครงการผลิตภัณฑ์ชุมชนทั่วประเทศโดยรัฐบาล ซึ่งมุ่งหวังในความเป็นไปได้ที่จะให้โครงการที่สร้างกลุ่มผู้ผลิตกลุ่มเล็ก ๆ ในระดับตำบลนี้ได้ดำเนินต่อไปได้อย่างยั่งยืน ไม่เป็นภาระของรัฐในภายหลัง ซึ่งจะได้หรือไม่ก็น้อยเพียงใด เพราะหากดูตามกระบวนการผลิตโดยส่วนใหญ่ใช้แรงงานที่เป็นสมาชิกในครัวเรือน ใช้ปัจจัยทุนที่ครัวเรือนพอมีเป็นทุนเดิมอยู่บ้าง และอาศัยภูมิปัญญาที่มีมาก่อน มาทำการผลิตซึ่งยังมิฐานความรู้ทางการตลาดอยู่น้อย การบริหารจัดการอย่างไม่มีระบบไม่มีประสิทธิภาพ การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างทุนกับรายรับต่อหน่วยผลิต ยังไม่มากพอ การดำเนินงานอาจเป็นไปได้ภายใต้ภาวะว่างงานแฝง มีต้นทุน

ค่าใช้จ่ายสูงกว่ารายรับ ผลผลิตไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายและยังไม่เป็นที่ยอมรับในกลุ่มผู้บริโภค โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลผลิตบางอย่าง มีอายุการใช้งานหากผลิตและขายไม่ออกเป็นเวลานาน อาจเสื่อมคุณภาพและไม่เป็นที่ต้องการของตลาดอีกต่อไป ประกอบกับคนในท้องถิ่นหรือในชุมชน พื้นบ้านเดียวกันปกติมักจะเคยชิน กับผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่นใกล้ตัวและไม่ค่อยนิยมบริโภค ดังนั้น ปัญหาการตลาดเพียงในจังหวัด หรือท้องถิ่น ย่อมไม่เพียงพอที่จะสนองตอบต่อการสร้างอุปสงค์ ตลาดต่อสินค้าดังกล่าว ซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อภาวะสภาพคล่องของเงินทุนหมุนเวียนในการผลิต ต่อไปและในที่สุดอาจทำให้กิจกรรมการผลิตต้องสะดุดหรือปิดลงเพราะปัญหาดังกล่าว

สืบเนื่องจากในปีงบประมาณ 2551 สถาบันวิจัยและพัฒนาาระบบสุขภาพชุมชน กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ได้มีการปรับปรุงหลักสูตร กิจกรรมการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจ อุตสาหกรรม.DRIVE โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรให้เข้ากับเหตุการณ์และ ภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน และคำนึงถึงประโยชน์ของกลุ่มเป้าหมาย ที่จะนำไปใช้ให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นซึ่งในการดำเนินการดังกล่าวพบว่าระดับของศักยภาพในการจัดทำธุรกิจ ของวิสาหกิจชุมชน มีความแตกต่างกันการอบรมที่มีอยู่เพียงหลักสูตรเดียว ไม่อาจสนองตอบความ ต้องการในการพัฒนาศักยภาพของธุรกิจ ที่มีระดับต่างกันได้ ดังนั้นจึงได้มีการพิจารณาจัดทำ หลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมกับวิสาหกิจชุมชน และผู้ประกอบการอุตสาหกรรมชุมชนในแต่ละระดับ ขึ้น โดยได้เริ่มการจัดทำหลักสูตรเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพและขนาดธุรกิจใน ระดับกลางที่ยังไม่เคยเข้ารับการอบรมในหลักสูตร กิจกรรมการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจ อุตสาหกรรม.DRIVE มาก่อนโดยการนำเนื้อหาหลักสูตร และวิธีการนำเสนอในรูปแบบ CEFE ของโครงการ กิจกรรมการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม.DRIVE พผนวก รวมกับ หลักสูตรมาตรฐานการจัดการวิสาหกิจชุมชน(มจก.)เข้าด้วยกันโดยใช้ชื่อว่า “การพัฒนาศักยภาพ การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน” (Community Industrial Management Efficiency Development : CIMED) เพื่อให้ผู้ประกอบการและวิสาหกิจชุมชน เข้าใจ เห็นความสำคัญของหลักสูตรมาตรฐาน การจัดการวิสาหกิจชุมชน(มจก.) และนำไปประยุกต์ใช้ในธุรกิจได้ (สำนักพัฒนาอุตสาหกรรม ชุมชนกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม)

แนวทางหนึ่งที่น่าสนใจในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ก็คือ กิจกรรมการสื่อสารซึ่งเป็น กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการสื่อสาร โดยจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ซึ่งมุ่งเน้น ตัวผู้เรียน เป็นสำคัญ และจัดลำดับการเรียนรู้เป็นขั้นตอนตามกระบวนการใช้ความคิดของผู้เรียน การใช้กิจกรรมการสอนดังกล่าวได้อาศัยทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ที่ผสมผสานกันหลาย ๆ ทฤษฎีซึ่ง เริ่มจาก นอม ชอมสกี (Noam Chomsky อ้างถึงใน นันทิยา แสงสิน, 2534: 77) ที่มีแนวคิดที่ว่าถ้า คนเรามีความรู้ ความเข้าใจแล้ว จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ส่วนไฮม์ส์(Hymes,1972) นั้นมี

ความเห็นที่แตกต่างกัน โดยมีความเชื่อว่าการที่คนเรามีความสามารถในการสื่อสารได้ ต้องมีความรู้ทั้งในด้านตัวภาษาและต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อความหมาย โดยสามารถใช้ภาษาได้เหมาะสมถูกต้อง เมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม สามารถที่จะรู้ว่า พุคอะไรควรพูดเมื่อไร กับใคร ที่ไหน และอย่างไร ซึ่งแนวคิดของ ไชมส์(Hymes) ก็เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปจนถึงปัจจุบันนี้

ดังนั้น การใช้กิจกรรมการสื่อสารจึงเป็นการผสมผสานทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ ทั้ง นอม ชอมสกี(Noam Chomsky) และ ไชมส์(Hymes)รวมทั้งนักภาษาศาสตร์หรือผู้เชี่ยวชาญทางการสอนภาษาอื่นๆ อีกหลายคนได้สรุปคุณลักษณะของภาษาไว้ว่า ภาษาคือระบบที่ใช้แสดงออกซึ่งความหมาย หน้าที่ของภาษาคือ ช่วยให้ เกิดการมีปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารโดยใช้โครงสร้างของภาษา ด้วยเหตุนี้ภาษาจึงไม่ใช่เป็นเพียงโครงสร้างไวยากรณ์ แต่ยังรวมถึงหน้าที่และความหมายในการสื่อสารด้วย ดังที่ ลิตเติลวูด(Littlewood,1983) กล่าวเสริมไว้ว่า กิจกรรมการสื่อสารเป็นกิจกรรมการสอนที่ไม่จำกัดความสามารถของผู้เรียนไว้เพียงความรู้ด้านโครงสร้างเท่านั้น แต่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาทักษะการสื่อสารด้วยวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสมกับกาลเทศะในชีวิตจริงของผู้เรียนต้องสัมผัสกับการสื่อสาร ซึ่งเป็นการใช้ภาษาในรูปแบบต่างๆ มากมาย

การใช้กิจกรรมทางการสื่อสารจะช่วยให้การนำเสนอเนื้อหาหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน (CIMED)ในการแก้ไขปัญหาในเรื่องของการพัฒนาการจัดกลุ่มอาชีพ และทำให้กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และได้รับองค์ความรู้จากการที่ได้เรียนผ่านกิจกรรมการสื่อสารอย่างเหมาะสม สามารถนำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

พื้นที่อำเภอแม่เมะตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัด ห่างจากตัวเมืองลำปางประมาณ 20 กิโลเมตร อำเภอแม่เมะแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 5 ตำบล 37 หมู่บ้าน ได้แก่ตำบลบ้านดง (Ban Dong) มี 8 หมู่บ้าน ตำบลนาสัก (Na Sak) มี 8 หมู่บ้าน ตำบลจางเหนือ (Chang Nuea) มี 6 หมู่บ้าน ตำบลแม่เมะ (Mae Mho) มี 8 หมู่บ้าน ตำบลสบป่าด (Sop Pat) มี 7 หมู่บ้าน โดยประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก รับจ้าง ทำนา ทำไร่และอาชีพเสริม เลี้ยงสัตว์ หาของป่า ค้าขาย และในปี พุทธศักราช 2547 รัฐบาลมีนโยบายมุ่งสู่การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบเศรษฐกิจในระดับรากหญ้า โดยเฉพาะธุรกิจในระดับกลุ่มชุมชนหรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเป็นโครงการหนึ่งในแผนการพัฒนาแบบยั่งยืน ในแนวทางของระบบเศรษฐกิจพอเพียงสามารถจัดปัญหาความยากจนและเป็นการสร้างอาชีพ ที่ยั่งยืนและรายได้ที่มั่นคง โดยมุ่งหวังให้สมาชิกภายในชุมชนผลิตสินค้าและบริการ ที่ใช้วัตถุดิบและทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรืออาจเพิ่มคุณค่าด้วยเทคนิค นวัตกรรมหรือกระบวนการผลิตที่ทันสมัย เพื่อแปรรูปให้กลายเป็นสินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นและจุดขาย เพื่อให้ชุมชนสามารถสร้างรายได้ใน

ระยะยาว โดยมีจุดหมายในการดำเนินการ คือ การพึ่งตนเองและพึ่งพาซึ่งกันและกันของสมาชิกภายในชุมชน

ผลจากการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ของโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (ONE TAMBON ONE PRODUCT: OTOP) ซึ่งเป็นหนึ่งในนโยบายสำคัญเร่งด่วน ของรัฐบาล ที่มีเป้าหมายมุ่งเน้นให้แต่ละชุมชนได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาสินค้า โดยภาครัฐพร้อมที่จะเข้าช่วยเหลือในด้านความรู้สมัยใหม่ และการบริหารจัดการ เพื่อเชื่อมโยงสินค้าจากชุมชน ผู้ตลาดทั้งในและต่างประเทศ ด้วยระบบร้านค้าเครือข่าย และอินเทอร์เน็ต โดยส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น สร้างชุมชนที่เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ ให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการสร้างงาน สร้างรายได้ ด้วยการนำทรัพยากร ภูมิปัญญาในท้องถิ่น มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ และบริการที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นและมีมูลค่าเพิ่ม เป็นที่ต้องการของตลาดทั้งใน และต่างประเทศ โดยสอดคล้องกับวัฒนธรรม และวิถีชีวิตท้องถิ่น

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าที่ผ่านมาชุมชนที่อยู่รอบ โรงไฟฟ้าแม่เมาะจะมีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อผลิตสินค้าโดยใช้ภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น และในปัจจุบันบางกลุ่มยังมีการดำเนินการ และบางกลุ่มสมาชิกกลุ่ม ได้ถอนชื่อออกจากกลุ่ม เนื่องจากมีการผลิตสินค้าตามความเข้าใจของกลุ่มเองโดยขาดความรู้ ทางด้านการตลาด ผลิตแล้วจำหน่ายไม่ได้ทำให้รายได้ที่ได้รับกลับไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย และนอกจากนี้ปัญหาอีกประการหนึ่งคือการส่งเสริมให้ชุมชนพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้เข้าสู่ระบบตลาดทั้งในและนอกประเทศนั้นยังไม่มีความพร้อมในหลายด้าน ที่ผ่านมามีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อผลิตสินค้าจำหน่ายหลากหลายชนิด แต่ประสบปัญหาทางการตลาด สินค้าที่ผลิตไม่สามารถจำหน่ายได้ตามที่คาดหวังเนื่องจากขาดความรู้ทางการผลิตที่มีคุณภาพ การบริหารจัดการ และปัญหาทางการตลาด จึงจำเป็นต้องศึกษาหาช่องทางการตลาดเพิ่มเติม และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาด

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของตำบลนาสัก และตำบลางเหนือ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง มีกลุ่มผู้ผลิตที่มีการรวมตัวกันทั้งที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ ดังนี้

1. กลุ่มขนมจีนทุ่งเถาแกม
2. กลุ่มข้าวกล้องบ้านสบจา
3. กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านสบจา
4. กลุ่มเย็บกระเป๋านานาสนัทรายสุร์
5. กลุ่มขนมบ้านแม่จา
6. กลุ่มประดิษฐ์ดอกไม้แห้งบ้านนาสนัทรายสุร์
7. กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์บ้านนาแซ

8. กลุ่มปลูกระบบนาข้าว (บ้านวังตม)

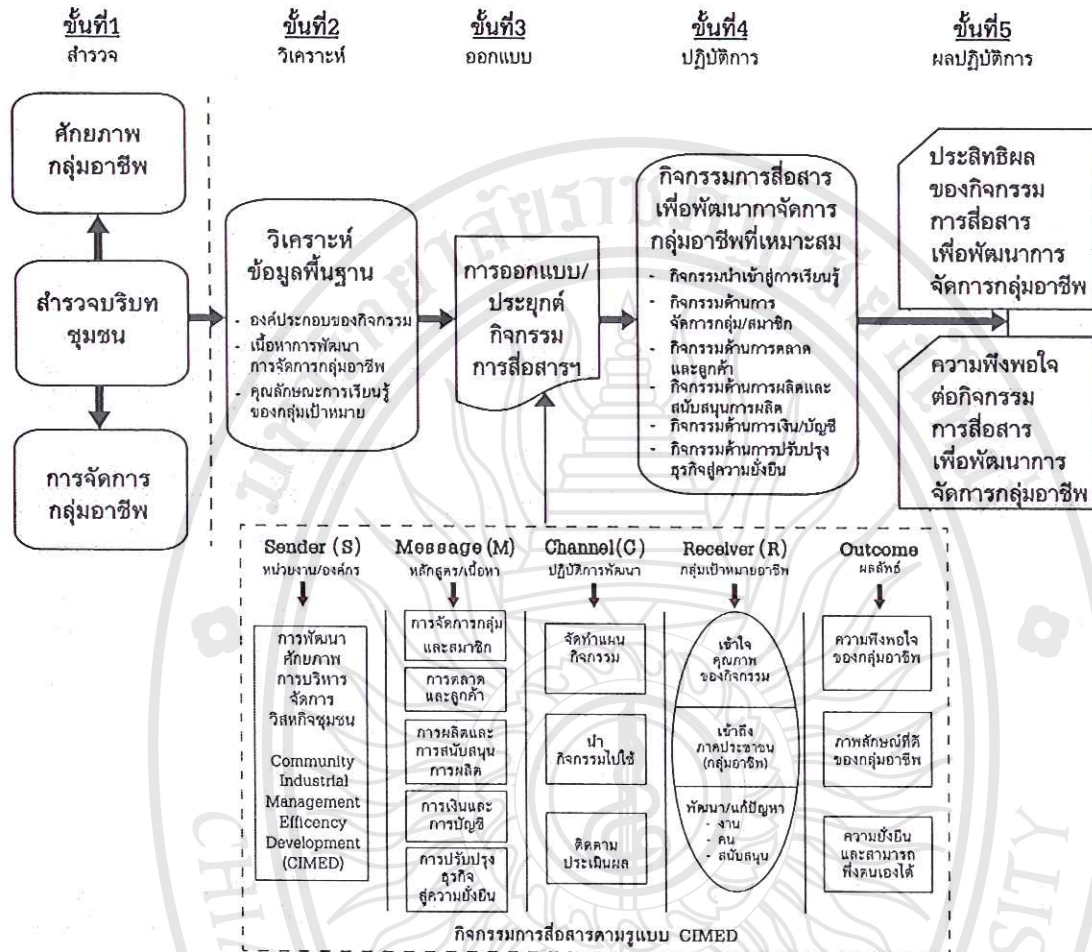
จากการประชุมเบื้องต้นพบว่า หน่วยงานพัฒนาชุมชน ให้ความช่วยเหลือในการส่งเสริมการผลิต แต่ไม่ได้หาวิธีการทำการตลาดที่ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย ทำให้สินค้าที่ผลิตไม่สามารถขายได้ ไม่เป็นที่รู้จักและยอมรับ หรือไม่ทราบแหล่งที่มาของผลิตภัณฑ์

ดังนั้น การทำการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษากิจกรรมการสื่อสารเพื่อพัฒนาการจัดการกลุ่มอาชีพตามรูปแบบ CIMED สำหรับชุมชนรอบพื้นที่โรงไฟฟ้าแม่เมาะจังหวัดลำปาง เพื่อนำไปสู่การวางแผนธุรกิจหรือการปรับปรุงระบบการจัดการกลุ่มอาชีพชุมชน เพื่อให้ได้แนวทางการเพิ่มศักยภาพของกลุ่มแบบมีส่วนร่วม กิจกรรมการสื่อสารการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการกลุ่มอาชีพชุมชนรอบโรงไฟฟ้าแม่เมาะจังหวัดลำปาง จะทำให้กลุ่มอาชีพชุมชนรอบโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จังหวัดลำปาง มีแนวทางการสื่อสารและการจัดการกลุ่มอาชีพที่ดี ทำให้การสื่อสารและการจัดการกลุ่มในชุมชนให้เข้มแข็ง และขยายองค์ความรู้สู่ตำบลที่มีความสนใจพื้นที่รอบๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประยุกต์การจัดกิจกรรมการสื่อสารเพื่อพัฒนาการจัดการกลุ่มอาชีพตามรูปแบบ CIMED ที่เหมาะสมกับชุมชนรอบโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จังหวัดลำปาง
2. เพื่อประเมินการจัดกิจกรรมการสื่อสารเพื่อพัฒนาการจัดการกลุ่มอาชีพตามรูปแบบ CIMED สำหรับชุมชนรอบโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จังหวัดลำปาง
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของสมาชิกกลุ่มอาชีพต่อกิจกรรมการสื่อสารในการพัฒนาการจัดการกลุ่มอาชีพตามรูปแบบ CIMED สำหรับชุมชนรอบโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. ด้านความรู้

- 1.1 ได้แนวทางกิจกรรมการสื่อสารเพื่อพัฒนาการจัดการกลุ่มอาชีพตามรูปแบบ CIMED สำหรับชุมชนรอบโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จังหวัดลำปาง
- 1.2 ได้ทราบผลการจัดกิจกรรมการสื่อสารเพื่อพัฒนาการจัดการกลุ่มอาชีพตามรูปแบบ CIMED สำหรับชุมชนรอบโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จังหวัดลำปาง
- 1.3 ได้ทราบความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการสื่อสารเพื่อพัฒนาการจัดการกลุ่มอาชีพตามรูปแบบ CIMED สำหรับชุมชนรอบโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จังหวัดลำปาง
- 1.4 ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายในการกิจกรรมการสื่อสารเพื่อพัฒนาการจัดการกลุ่มอาชีพ ตามรูปแบบ CIMED สำหรับสำหรับชุมชนรอบโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

2. ด้านการพัฒนา

กลุ่มอาชีพเกิดการเรียนรู้ในการพัฒนาการจัดการกลุ่มอาชีพชุมชนรอบโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จังหวัดลำปางที่มีประสิทธิภาพ

3. ด้านผลิตผล

ได้กิจกรรมการสื่อสารเพื่อพัฒนาการจัดการกลุ่มอาชีพชุมชนรอบโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จังหวัดลำปางและได้ข้อเสนอเชิงนโยบายในการส่งเสริมอาชีพชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหาหรือตัวแปร

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental Design) มุ่งเน้น ดำเนินการพัฒนารูปแบบ วิธีการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาการจัดการกลุ่มอาชีพ โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. กิจกรรมการสื่อสารเพื่อพัฒนาการจัดการกลุ่มอาชีพ
 - 1.1 การบริหารจัดการกลุ่ม / องค์กร และสมาชิก
 - 1.2. การบริหารจัดการด้าน การตลาดและลูกค้า
 - 1.3 การบริหารด้านการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต
 - 1.4 การบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน
2. ประสิทธิภาพการใช้กิจกรรมการสื่อสารเพื่อพัฒนาการจัดการกลุ่มอาชีพ
 - 2.1 ด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา
 - 2.2 การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
3. ความพึงพอใจจากการใช้กิจกรรมการสื่อสารเพื่อพัฒนาการจัดการกลุ่มอาชีพ
 - 3.1 คุณภาพการนำเสนอเนื้อหา
 - 3.2 ความเหมาะสมของกิจกรรม
 - 3.3 การเรียนรู้จากผู้เข้าฝึกอบรม
 - 3.4 ความรู้ความเข้าใจจากกิจกรรม
 - 3.5 การพัฒนาทักษะความสามารถจากการฝึกอบรม

ขอบเขตประชากร

ศึกษากลุ่มอาชีพชุมชนที่มีการดำเนินการมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี ในพื้นที่ตำบลนาสัก และตำบลจางเหนือ อำเภอแม่เมะ จังหวัดลำปาง จำนวน 8 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ กลุ่มขนมอบ กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์ กลุ่มทอผ้า กลุ่มข้าวกล้อง กลุ่มตัดเย็บกระเป๋า กลุ่มปุ๋ย กลุ่มมะนาว และกลุ่มขนมจีน จำนวน 32 คน โดยเลือกจากสมาชิกกลุ่มๆละ 4 คน

ขอบเขตเวลา

เริ่มตั้งแต่การเข้าร่วมกิจกรรมจนถึงการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการกลุ่มอาชีพ หลังการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างน้อย 3 เดือน

ขอบเขตพื้นที่

ศึกษากับกลุ่มชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ตำบลนาสัก และตำบลจางเหนือ อำเภอแม่เมะ จังหวัดลำปาง

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. กิจกรรมการสื่อสารเพื่อพัฒนาการจัดการกลุ่มอาชีพนี้ สร้างตามรูปแบบการพัฒนาศักยภาพ การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ที่ครอบคลุมถึงเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่ม องค์กรและสมาชิก การบริหารจัดการด้านการตลาดและลูกค้า การบริหารด้านการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต การบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้มาจากการเลือกอย่างเจาะจง (Purposive Sampling) ทำการศึกษากลุ่มอาชีพชุมชนที่มีการดำเนินการมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี ในพื้นที่ตำบลนาสัก และตำบลจางเหนือ อำเภอแม่เมะ จังหวัดลำปาง จำนวน 8 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ กลุ่มขนมอบ กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์ กลุ่มทอผ้า กลุ่มข้าวกล้อง กลุ่มตัดเย็บกระเป๋า กลุ่มปุ๋ย กลุ่มมะนาว และกลุ่มขนมจีน จำนวน 32 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

กิจกรรมการสื่อสาร หมายถึงกระบวนการถ่ายทอดข่าวสารข้อมูลความรู้ ประสบการณ์ ความรู้สึก ความคิดเห็น ความต้องการจากผู้ส่งสารโดยผ่านสื่อต่าง ๆ หรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ไปยังผู้รับสาร ซึ่งอาจจะใช้กระบวนการสื่อสารที่แตกต่างกันไป ตามความเหมาะสม

หรือความจำเป็นของตนเองและคู่สื่อสาร โดยมีวัตถุประสงค์การรับรู้ร่วมกันและมีปฏิริยาตอบสนองต่อกัน บริบททางการสื่อสารที่เหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การสื่อสารสัมฤทธิ์ผล

การพัฒนา หมายถึง การดำเนินการเพื่อก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น มักมีแผนหรือกรอบหรือสำหรับใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ส่วนความหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติในขั้นของการปฏิบัติ การพัฒนา หมายถึง การชักชวนหรือการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยการปฏิบัติตามแผนและ โครงการอย่างจริงจังและเป็นลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกันในลักษณะที่เป็นวงจร ไม่มีการสิ้นสุด

กิจกรรมการสื่อสารเพื่อพัฒนา หมายถึง ชุดกิจกรรมที่ใช้สำหรับการสื่อสาร ซึ่งจะต้องผสมผสานการใช้การสื่อสารประเภทต่างๆอย่างมีระบบ เพื่อโน้มน้าวให้ประชาชนสนใจในประเด็นปัญหา เฉพาะเรื่องรวมทั้งเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหานี้ด้วย เป็นกิจกรรมประกอบการอบรมที่ทำให้เกิดสาระการเรียนรู้ เรื่องกิจกรรมการสื่อสารเพื่อพัฒนาการจัดการกลุ่มอาชีพตามรูปแบบ CIMED สำหรับชุมชนรอบโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

กลุ่มอาชีพ หมายถึง “กลุ่มอาชีพ” เป็นการรวมตัวกันของชาวบ้านที่มีอาชีพเดียวกัน โดยร่วมกันดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม ได้แก่กลุ่มขนมอบ กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์ กลุ่มทอผ้า กลุ่มข้าวกล้อง กลุ่มตัดเย็บกระเป๋า กลุ่มปุ๋ย กลุ่มมะนาว และกลุ่มขนมจีน ที่อาศัยอยู่ในตำบลนาสักและตำบลางเหนือ

การจัดการกลุ่มอาชีพ หมายถึง การดำเนินการหรือการทำกิจกรรมของกลุ่มอาชีพที่มีอยู่ในชุมชน ในด้านการบริหารจัดการกลุ่ม องค์กรและสมาชิก การบริหารจัดการด้านการตลาดและลูกค้า การบริหารด้านการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต การบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน

รูปแบบ CIMED หมายถึง รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน (Community Industrial Management Efficiency Development : CIMED) ที่ครอบคลุมถึงเรื่องการบริหารจัดการกลุ่ม องค์กรและสมาชิก การบริหารจัดการด้านการตลาด และลูกค้า การบริหารด้านการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต การบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน

สมมุติฐานการวิจัย

1. กิจกรรมการสื่อสารเพื่อพัฒนาการจัดการกลุ่มอาชีพตามรูปแบบ CIMED มีความเหมาะสม อยู่ในเกณฑ์ระดับดีขึ้นไป

2. ผลของการจัดกิจกรรมการสื่อสารเพื่อพัฒนาการจัดการกลุ่มอาชีพตามรูปแบบ CIMED จะทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาการจัดการกลุ่มอาชีพอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยร้อยละ 80 ขึ้นไป

3. ผลการเข้าร่วมกิจกรรมการสื่อสารเพื่อพัฒนาการจัดการกลุ่มอาชีพตามรูปแบบ CIMED จะทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อเนื้อหาและกระบวนการอยู่ในเกณฑ์ระดับดีขึ้นไป

